

**SEKTOROWY
PROGRAM
OPERACYJNY**
Restrukturyzacja i modernizacja
sektora żywnościowego
oraz rozwój obszarów wiejskich,
2004 - 2006

Urząd Marszałkowski *Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

Biuletyn Informacyjny Rolnictwo i Obszary Wiejskie Warmii i Mazur

Nr 10/2007

Opracowała: dr inż. Joanna Karwowska

10-562 Olsztyn ul. Emilii Plater 1,
tel. (089) 5219250, fax (089) 5219259, e-mail: dow@warmia.mazury.pl
www.sporol.warmia.mazury.pl

SPIS TREŚCI

I.	SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia.....	3
2.	Bezrobotni mieszkańcy wsi.....	5
II.	FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006	
1.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 23.10.2007 rok – działania wdrażane przez ARiMR.....	6
b.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 23.10.2007 rok – działania wdrażane przez Urząd Marszałkowski.....	7
2.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 23.10.2007rok.....	7
III.	PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Wykaz działań w ramach PROW za rok 2005/2006wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 12.10.2007r.....	8
2.	Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 12.10.2007r.....	9
3.	Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych.....	9
IV.	AKTUALNOŚCI	
1.	Dofinansowanie grup producentów rolnych.....	9
2.	Inwestycje w gospodarstwach rolnych.....	10
3.	Maleje dług ANR.....	10
4.	Nabór wniosków o zalesianie gruntów zakończony.....	11
5.	Modernizacja gospodarstw rolnych.....	12
6.	Kwotowy problem.....	13
7.	Dobry sezon na rzepak.....	13
8.	Koniunktura na kukurydzę.....	13
9.	Od grudnia wypłacane będą płatności do gruntów rolnych.....	14
10.	Zerowe stawki.....	15
11.	Znane dopłaty za 2007 rok.....	15
12.	Pomoc dla pszczelarzy.....	16
13.	Dodatkowe dopłaty.....	16
14.	Kulinarne dziedzictwo.....	17
15.	Zmniejszone kwoty na dorsze.....	17
16.	Kryształowi laureaci.....	18
17.	2 miliardy na modernizację.....	18
V.	INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA	
1.	Zakończono III nabór wniosków do Odnowy Wsi.....	18
2.	„Aktywna Wieś Warmii i Mazur”.....	18
3.	Przygotowanie koncepcji rekultywacji jeziora Gołdap.....	19

I. SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia

Na koniec sierpnia br., po raz pierwszy w historii województwa warmińsko – mazurskiego, liczba bezrobotnych spadła poniżej 100 tys. osób, a stopa bezrobocia poniżej 20%. Liczba bezrobotnych osiągnęła poziom 99 494 osoby. W odniesieniu do stanu z końca sierpnia 2006 roku, jest to mniej o 31 060 osób (23,8%). Od początku br., bezrobocie zmniejszyło się o 28 tys. osób, tj. o 22%. Tak znaczący w regionie spadek bezrobocia jest wynikiem:

- utrzymującej się stosunkowo dobrej koniunktury gospodarczej,
- realizacji w województwie prozatrudnieniowej strategii i polityki rynku pracy, określonej między innymi w Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia,
- poprawy efektywności pracy publicznych służb zatrudnienia,
- pozyskania w bieżącym roku znacznych środków Funduszu Pracy,
- realizacji nowych projektów i programów współfinansowanych ze środków EFS,
- zwiększenia zagranicznej migracji zarobkowej.

W miesiącu sprawozdawczym odnotowano nieco mniejszą dynamikę spadku poziomu bezrobocia w stosunku do miesiąca poprzedniego, tzn. z 1,2% w lipcu do 1,0% w sierpniu 2007 roku. Jednakże w odniesieniu do analogicznego okresu 2006 roku obserwujemy wzrost dynamiki miesięcznego spadku liczby bezrobotnych.

W kraju, w sierpniu 2007 roku, spadek liczby bezrobotnych w porównaniu do lipca wyniósł 1,9%, od początku roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 21,1%. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż roczna dynamika spadku bezrobocia w naszym województwie (22,0%) jest większa niż średnio w kraju (21,1%). W porównaniu do lipca 2007 roku, liczba bezrobotnych zmniejszyła się w 16 powiatach województwa warmińsko – mazurskiego, w 5 powiatach poziom bezrobocia wzrósł.

Największy procentowy spadek odnotowano w:

- powiecie iławskim – 6,6%,
- powiecie gołdapskim – o 4,4%,
- powiecie nidzickim – o 4,3%,
- powiecie nowomiejskim – o 2,3%,
- powiecie bartoszyckim – o 2,1%.

Procentowy wzrost bezrobocia odnotowano w:

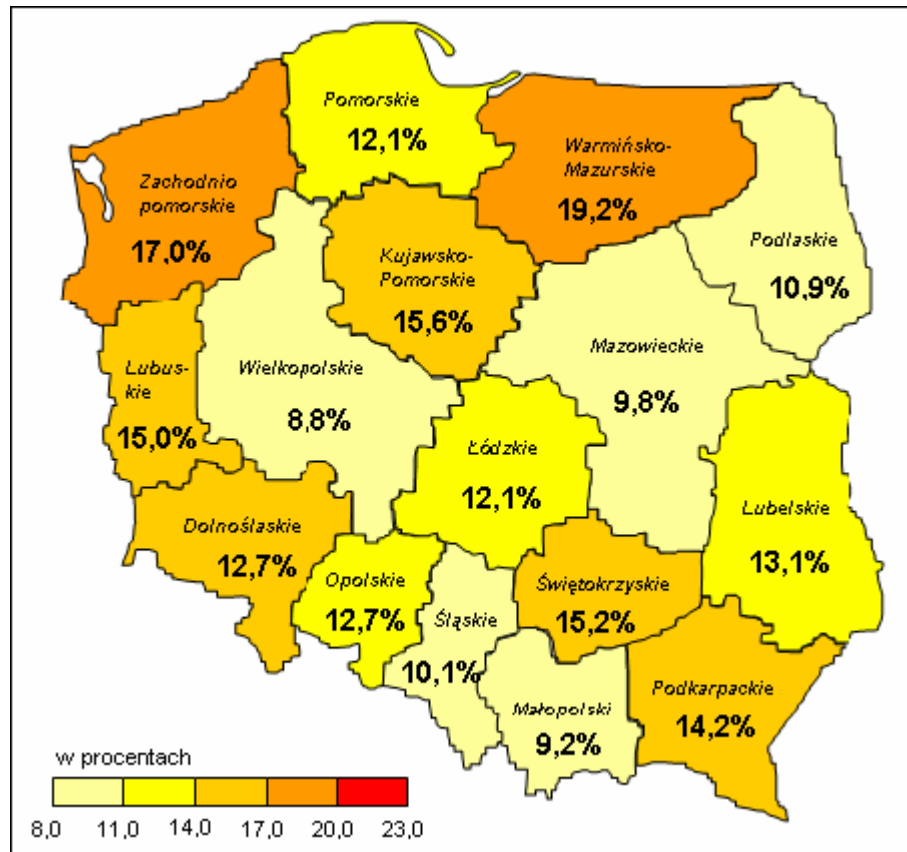
- powiecie mrągowskim – o 2,2%,
- powiecie szczycieńskim – o 1,5%,
- mieście Elblągu – o 1,4%,
- powiatach elbląskim i działdowskim – po 0,6%.

Analizując zmiany bezrobocia w poszczególnych powiatach województwa na przestrzeni dwunastu miesięcy (lipiec 2006 – lipiec 2007) wynika, iż spadek bezrobocia miał miejsce we wszystkich powiatach.

Zmniejszenie liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne ma swoje odzwierciedlenie również w stopie bezrobocia. Według danych GUS na koniec sierpnia br., bezrobotni stanowili 19,2% ludności czynnej zawodowo województwa. Jest to najniższy wskaźnik w historii regionu. W porównaniu ze stopą bezrobocia z sierpnia roku ubiegłego, wskaźnik ten obniżył się o 4,9 pkt. procentowego. Od początku br. roku stopa bezrobocia w regionie obniżyła się o 3,8 pkt. proc. Stopa bezrobocia, jaką odnotowano w województwie warmińsko – mazurskim na koniec sierpnia 2007 roku, jest znacznie wyższa niż przeciętnie w kraju, gdzie odnotowano w tym czasie stopę bezrobocia na poziomie 12,0%. Wskaźnik natężenia bezrobocia w regionie warmińsko – mazurskim w sierpniu 2007 roku (19,2%), był

wyższy o 7,2 pkt proc. od wskaźnika krajowego (12,0%). Przed rokiem wskaźnik stopy bezrobocia wynosił 24,1% i był wyższy w porównaniu ze wskaźnikiem na poziomie kraju o 8,6 pkt proc. Świadczy to o zmniejszaniu się dystansu między natężeniem bezrobocia w regionie i w kraju. Mimo tych korzystnych tendencji stopa bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim jest nadal najwyższa w kraju.

Mapa 1. Zróżnicowanie przestrzenne stopy bezrobocia w Polsce

Stan na 31.VIII.2007

Źródło: GUS, opracowanie własne

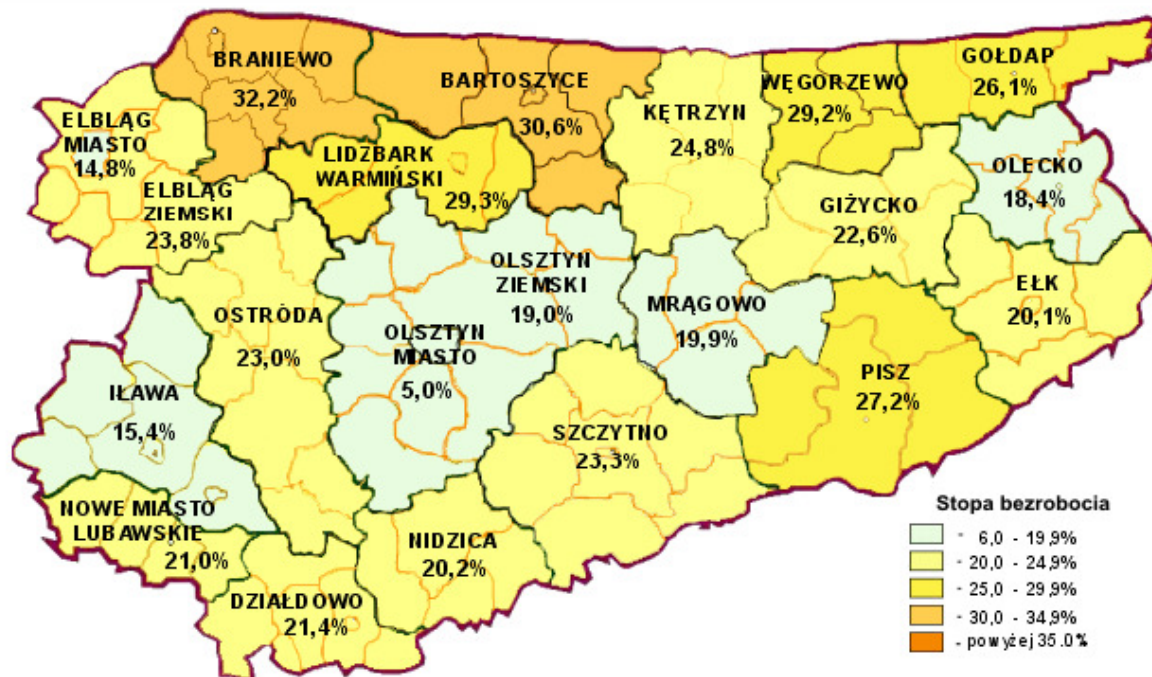
Najwyższa stopa bezrobocia w lipcu 2007 roku występowała w powiatach:

- braniewskim – 32,6%,
- bartoszyckim – 31,1%,
- węgorszewskim – 29,3%.

Najmniejszą stopą bezrobocia charakteryzowały się:

- miasto Olsztyn – 5,1%,
- miasto Elbląg – 14,7%,
- powiat iławski – 16,4%.

Mapa 2. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim w sierpniu 2007

Źródło: GUS, opracowanie własne

2. Bezrobotni mieszkańcy wsi

Liczba bezrobotnych **zamieszkałych na wsi** zmalała w porównaniu z końcem poprzedniego miesiąca o 645 osób (o 1,3%) i w sierpniu wyniosła 50 098 osób. Bezrobotni tej grupy, stanowili 50,4% ogółu bezrobotnych. W sierpniu przed rokiem, bezrobotni mieszkańcy wsi w liczbie 64 548 osób, stanowili 49,4% ogólnej liczby pozostających bez pracy. Obserwujemy, zatem wzrost udziału tej kategorii bezrobotnych o 1 pkt. proc.

II. FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006

1. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”.

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 23.10.2007 rok - ARiMR

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów
1.1 Inwestycje w gospodarstwach rolnych	1 755	256 361 220,16	831	129 619 176,41
1.2 Ułatwianie startu młodym rolnikom	962	48 100 000,00	700	35 000 000,00
1.5 Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	100	198 333 381,75	73	165 141 570,89
2.1 Przywracanie potencjału produkcji leśnej	53	74 710 845,00	39	61 523 726,00
2.4 Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa	225	17 831 123,72	131	10 171 255,00
2.6 Rozwój i ulepszenie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	114	13 043 521,43	67	5 875 121,00
Razem	3 209	608 380 092,06	1 841	407 330 849,30

b. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.10.2007r. - Urząd Marszałkowski

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba podpisanych umów (wydanych decyzji)	Kwota podpisanych umów (decyzji)
2.2 Scalanie gruntów	0	0	0	0
2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	268	39 096 250,31	124	19 977 599,00
2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	35	40 559 177,00 (wkład Unii)	32	30 936 418,00 (wkład Unii)
Razem	303	79 655 427,31	156	50 914 017,00

2. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 23.10.2007r.

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów
1.1 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów – Złomowanie statków	33	6 645 017,84	33	6 645 017,84
1.2 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów- Przeniesienie statków do krajów trzecich lub zmiana ich przeznaczenia	9	1 810 570,00	8	1 564 973,00
2.2 Odbudowa i modernizacja floty rybackiej	13	1 863 965,60	3	343 465,60
3.2 Chów i hodowla ryb	42	14 692 740,42	17	1 546 211,00
3.3 Rybacka infrastruktura portowa	2	5 884 565,00	2	5 884 565,00
3.4 Przetwórstwo i rynek rybny	25	3 484 782,80	10	917 432,00
3.5 Rybołówstwo śródlądowe	12	351 110,69	11	321 635,00
4.1 Rybołówstwo przybrzeżne	20	5 795 940,00	5	1 168 453,80
4.2 Działania społeczno-ekonomiczne	62	2 746 631,03	61	2 678 174,65
4.3 Znajdowanie oraz promowanie nowych	4	3 467 570,00	4	3 467 570,00

rynków zbytu na produkty rybne				
4.4 Działania organizacji obrotu rynkowego	1	139 414,00		
4.6 Działania innowacyjne	10	15 560 254,39	7	12 186 999,00
Razem	233	62 442 561,77	161	36 724 496,89

III. PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Wykaz działań w ramach PROW za rok 2005/2006 – wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 12.10.2007r.

Lp.	Nazwa działania	Ilość wniosków	Ilość wydanych decyzji (pozytywnych i odmownych)	Zrealizowane płatności (mln zł) *
1	Renty strukturalne	1 966	1 876	69,40***
2	Wspieranie gospodarstw niskotowarowych	2 829	2 701	18,86***
3a	Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)- kampania 2004	26 932	26 923	86,36
3b	Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)- kampania 2005	30 429	30 410	92,78
3c	Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)- kampania 2006	31 104	31 077	94,76
4a	Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt-wnioski złożone po raz pierwszy	2 701	2 550	53,87***
4b	Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt-wnioski kontynuacyjne	2 838	1 133	
5a	Zalesianie gruntów rolnych – kampania 2004	249	207	63,63***
5b	Zalesianie gruntów rolnych – kampania 2005	438	388	
5c	Zalesianie gruntów rolnych – kampania 2006	530	495	
6	Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej	4 417	4 361	142,57
7	Wspieranie grup producentów rolnych	3	3	0,77

* - stan na 18.09.2007r.

** - ilość producentów rolnych, którzy przystąpili do PRS w latach 2004-2006

***- płatności zrealizowane dla wniosków złożonych po raz pierwszy oraz wniosków kontynuacyjnych

2. Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 12.10.2007r.

PROW 2007-2013	Ilość złożonych wniosków	Wnioskowana kwota
Działanie: Renty Strukturalne	386	386 833,44
Działanie: Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I	216	10 653 895,84

3. Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych na dzień 12.10.2007r.

	Płatności bezpośrednie do gruntów rolnych
Liczba rolników ubiegających się o płatności w kampanii 2006	44 076
Ilość decyzji o przyznaniu płatności lub o odmowie przyznania płatności , które zostały wysłane do beneficjentów w kampanii 2006	44 066
Liczba rolników ubiegających się o płatności w kampanii 2007	43 825

V. AKTUALNOŚCI

1. Dofinansowanie grup producentów rolnych

Grupy producenckie mogą korzystać z różnych form wsparcia. Inny rodzaj dofinansowania przysługuje producentom owoców i warzyw a inny hodowcom bydła, czy świń oraz innych produktów, które są na liście Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Grupy prowowskie są tworzone w oparciu o nasze prawo krajowe, ustawę o grupach producentów rolnych i związkach natomiast rynek owoców i warzyw tutaj wstępnie uznane grupy i wstępne organizacje organizują się i działają w oparciu o przepisy unijne. Wsparcie dla producentów rolnych to dotacje przyznawane na okres pięciu lat i naliczane na podstawie wartości sprzedanych produktów. W pierwszym roku może to być nawet 100 tysięcy euro a w piątym już o połowę mniej. Producentów owoców i warzyw ten pięcioletni okres nie obowiązuje. Dodatkowo mogą oni ubiegać się o zwrot 75% kosztów poniesionych na inwestycje. Na przykład zakup urządzeń do sortowania i pakowania.

Rolnicy zainteresowani tym wsparciem najpierw muszą wybrać formę organizacji a potem zarejestrować ją jak każdą firmę. Kolejny etap to zarejestrowanie grupy w urzędzie marszałkowskim. Tam oprócz wniosku trzeba złożyć wypis z Krajowego Rejestru Sądowego, że grupa jest zarejestrowana, umowę lub statut - poświadczenie osób, które mogą podpisywać wolę w imieniu spółki i pokazanie ilu członków grupa liczy. Trzeba także przedstawić pięcioletni plan działania grupy.

Po wpisaniu do rejestru grupa ma pół roku na złożenie wniosku o przyznanie pomocy w regionalnym oddziale Agencji Restrukturyzacji.

2. Inwestycje w gospodarstwach rolnych

Kto dostanie dotacje, a kto decyzje odmowne? Sprawdzanie wniosków z dodatkowego naboru na inwestycje w gospodarstwach rolnych na ostatniej prostej. A nabór dokumentów na nowy program już za kilka tygodni.

W regionalnym oddziale Agencji Restrukturyzacji spory ruch. Trwa właśnie podpisywanie umów z rolnikami, do których uśmiechnął się los i zajęli wysokie miejsce na liście szczęśliwców, którzy dostana pieniądze na modernizację gospodarstw.

O dofinansowanie inwestycji w gospodarstwach rolnych wystąpiło 13 i pół tysiąca rolników. Nie wszyscy jednak dostaną wsparcie. Na Mazowszu szczegółowo rozpatrywano zaledwie 500 wniosków. Numer 500 wyczerpywał nam w ponad 120% kopertę regionalną, w związku z tym wysyłanie kolejnych wezwań do uzupełnienia było niezasadne. Podobna sytuacja jest w całym kraju. Do rozdysponowania jest ponad 200 milionów złotych. Rolnicy, których wnioski zostaną odrzucone z powodu braku środków będą mogli ubiegać się o wsparcie z nowego programu na lata 2007-13. Nabór wniosków na modernizacje gospodarstw rolnych ma ruszyć pod koniec tego miesiąca albo na początku przyszłego. Wszystko zależy od tego, kiedy Agencja Restrukturyzacji otrzyma akredytację. Aby ubiegać się o dotacje trzeba jednak spełnić kilka warunków. Przede wszystkim gospodarstwo musi osiągać dochody powyżej tak zwanych 4 esu i spełniać wymogi ochrony środowiska. W nowym programie wprowadzono także tak zwane okresy karencji. Dwa lata na złożenie wniosku będą czekali ci rolnicy, którzy dostali już zwrot w wysokości powyżej 200 tysięcy złotych. Rok krócej zaś, ci, którym wypłacono, co najmniej 100 tysięcy.

3. Maleje dług ANR

Agencja Nieruchomości Rolnych ma coraz mniej dłużników. Zaległości, których większość powstała jeszcze w latach 90-tych, wciąż jednak przekraczają 800 milionów złotych.

Większość niespłaconych zaległości wobec Agencji Nieruchomości Rolnych powstało jeszcze przed rokiem dwutysięcznym. Z opublikowanego właśnie raportu wynika, że przyczynił się do tego znaczny spadek opłacalności produkcji rolnej, liczne klęski żywiołowe oraz trudności w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania. Zdaniem Agencji to znacznie pogorszyło kondycję finansową nabywców i dzierżawców ziem. Opłacalność produkcji rolnej była bardzo niska. W tej chwili podmioty korzystają z różnych programów unijnych pomocowych i są w zdecydowanie lepszej sytuacji finansowej. Trzy lata temu wzrost zaległości został jednak zahamowany. Mało tego, wciąż obserwowany jest jego systematyczny spadek. W 2004 łączna suma zaległości wobec Agencji wynosiła 920 milionów złotych. Dwa lata temu zredukowano ją do ponad 860 milionów, by w ubiegłym roku zmniejszyć o kolejne kilkadziesiąt milionów.

Z wyliczeń Agencji wynika, że najczęściej z płatnościami zalegają duzi producenci rolni – głównie przedsiębiorstwa, które z baku opłacalności produkcji, utraciły płynność finansową lub całkowicie zbankrutowały. Natomiast rolnicy prowadzący małe gospodarstwa rodzinne, praktycznie nie mają żadnych zaległości. Małe podmioty bardziej dbają o swoje finanse i spłacają należności, natomiast

pojawiają się czasem kłopoty z dużymi podmiotami, które jeżeli popadną w długi to na duże kwoty. Z końcem ubiegłego roku liczba umów dzierżawy w Agencji wynosiła ponad 130 tysięcy. Od początku jej działalności zawarto 190 tysięcy transakcji sprzedaży. Szacuje się, że z 800 milionów złotych zaległości, Agencja nie odzyska już ponad 300 milionów.

4. Nabór wniosków o zalesianie gruntów zakończony

Do 1 października br. rolnicy mogli składać w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wnioski na nowe zalesienia gruntów rolnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013. Wnioski można było składać od 1 sierpnia br. Rolnicy złożyli w ARiMR blisko tysiąc wniosków, najwięcej – 200 na Mazowszu, najmniej – 8 w woj. lubuskim. W następnych latach realizacji nowego PROW wnioski na zalesianie gruntów będzie można składać od 1 czerwca do 31 lipca danego roku.

W ramach nowego PROW funkcjonują dwa schematy zalesieniowe. Pierwszy, uruchomiony 1 sierpnia br., dotyczy zalesiania gruntów rolnych. Drugi, który zostanie uruchomiony od przyszłego roku, dotyczy ma zalesiania gruntów innych niż rolne.

Na zalesianie gruntów rolnych w budżecie PROW na lata 2007 – 2013 przewidziano ponad 653 mln euro. Z tej kwoty ponad 522 mln euro pochodzi z budżetu UE a równowartość 130,7 mln euro stanowią będą środki budżetu państwa.

Na udane uprawy leśne, założone na gruntach rolnych w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004–2006 Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wypłaca corocznie premie zalesieniowe. Premie takie przysługują już ponad 9 tys. rolników, którzy we wspomnianych wyżej latach zalesili ok. 42 tys. hektarów gruntów. Do końca sierpnia 2007 r. właścicielom upraw leśnych założonych w ramach PROW 2004 – 2006 wypłacono łącznie ponad 317 mln zł.

Rolnicy, którzy mają w planach zalesianie gruntów, muszą uzyskać wypis z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczący działek ewidencyjnych, na których są położone grunty przewidziane do założenia upraw leśnych. Na terenach, dla których nie ma takiego planu, rolnik zobowiązany jest uzyskać zaświadczenie potwierdzające, że przeznaczenie gruntów do zalesienia nie jest sprzeczne z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Rolnik przygotowujący się do zalesiania swoich gruntów musi też posiadać mapę zalesieniową sporządzoną przez geodetę (z zaznaczonymi na tej mapie granicami działek, które zamierza zalesiać). O te dokumenty rolnicy mogą już występować do urzędów. Ponadto rolnik powinien z odpowiednim wyprzedzeniem zamówić w nadleśnictwie sadzonki, które będą mu potrzebne wiosną. Rolnicy mogą liczyć na pieniądze na założenie lasu (od 4620 zł do 13020 zł), na jego pielęgnację (od 970 zł do 2060 zł) oraz wypłacane corocznie w formie premii zalesieniowej (1580 zł).

Liczba złożonych wniosków na zalesianie gruntów rolnych w ramach PROW 2007-2013

L.p.	Oddział Regionalny	liczba złożonych wniosków
1	Dolnośląski	31
2	Kujawsko-Pomorski	16
3	Lubelski	91
4	Lubuski	8
5	Łódzki	69
6	Małopolski	35
7	Mazowiecki	200
8	Opolski	14
9	Podkarpacki	136
10	Podlaski	49
11	Pomorski	26
12	Śląski	17
13	Świętokrzyski	104
14	Warmińsko-Mazurski	79
15	Wielkopolski	68
16	Zachodniopomorski	15
	RAZEM	958

5. Modernizacja gospodarstw rolnych

Nie wiadomo, kiedy dokładnie ruszy nabór wniosków, ale pewne jest to, że chętnych będzie więcej niż pieniędzy. Na modernizację gospodarstw rolnych w nowym Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich przewidziano prawie 4 miliardy euro.

Budowa lub remont budynków gospodarskich, zakup czy instalacja maszyn w tym sprzętu komputerowego a nawet licencji czy patentów to tylko niektóre inwestycje, jakie będą mogły być dofinansowane z tego programu. Nie każdy jednak będzie mógł się ubiegać o dofinansowanie. W programie wprowadzono tak zwany roczny lub dwuletni okres karencji. Czas liczy się od dnia złożenia ostatniego wniosku o płatność. Rolnicy przyznają, że takie rozwiązanie jest dla nich ogromnym zaskoczeniem. Ale to nie wszystkie ograniczenia. O wsparcie będą mogli ubiegać się rolnicy, których gospodarstwa są żywotne pod względem ekonomicznym a ich dochodowość wynosi, co najmniej 4 esu. Kolejny ważny wymóg to odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Trzeba mieć wyższe lub średnie wykształcenie rolnicze lub kilkuletni staż pracy we własnym gospodarstwie. Maksymalne wsparcie, na jakie mogą liczyć rolnicy to 300 tysięcy złotych. Zwrot w zależności od rodzaju inwestycji może wynosić od 40 do 75% tak zwanych kosztów kwalifikowanych.

6. Kwotowy problem

Zainteresowanie programem przerosło najśmielsze oczekiwania. Ponad 15 tysięcy rolników złożyło dokumenty o przyznanie rekompensaty w zamian za rezygnację z produkcji mleka.

Najwięcej wniosków wpłynęło w południowo – wschodniej części kraju, na Podkarpaciu i Lubelszczyźnie. Wielu chętnych na przestawienie produkcji z krów mlecznych na bydło opasowe, owce, czy kozy jest także w województwach łódzkim oraz mazowieckim. Ogólna kwota wynikająca z tych wniosków to 100 milionów kilogramów mleka. Na wydawanie decyzji Agencja ma czas do końca listopada. Na razie niej jest pewne, czy wszyscy rolnicy skorzystają z programu. Powód jest tylko jeden 20 milionów złotych przewidziane na ten cel to zbyt mało. Jest jednak szansa, że uruchomione zostaną dodatkowe środki. Konkretnie decyzje o poziomie wykupu i przeznaczeniu budżetu na ten cel zapadną w przyszłym tygodniu około 15 października. Pierwszych decyzji rolnicy mogą spodziewać się w listopadzie. Miesiąc dłużej będą czekać na wypłatę pierwszych pieniędzy.

7. Dobry sezon na rzepak

Na produkcji biopaliw mają zyskać nie tylko przedsiębiorcy, ale przede wszystkim rolnicy. Plantatorzy rzepaku, którzy właśnie podsumowują sezon ze zdumieniem zauważyli, że ceny skupu nasion na cele energetyczne były niższe niż na cele spożywcze.

To był dobry sezon zgodnie potwierdzają rolnicy specjalizujący się w produkcji rzepaku. Zbiory szacowane są na milion 800 milion 900 tysięcy ton. Z czego na cele biopaliwowe przeznaczono zaledwie 300 tysięcy ton. Plon z hektara wyniósł nieco ponad 2,5 tony. A to oznacza jedno. Tegoroczne zbiory będą rekordowe. Zadowolenie mać tylko dziwna dysproporcja w cenach skupu. Podczas, gdy rzepak na cele spożywcze kosztował około 1000 złotych za tonę, to ten skupowane na cele biopaliwowe był nieco tańszy. Rzekpak na cele energetyczne był średnio tańszy od spożywczego o 50zł., a w niektórych regionach - np. w województwie opolskim o 100zł. na tonie. W efekcie część rolników zrywało kontrakty na dostawę surowca potrzebnego do wytworzenia biokomponentów, bo bardziej opłacało się sprzedać nasiona olejarniom. Zdaniem plantatorów to bardzo zły sygnał, który nie pomoże w rozwoju branży biopaliowej.

8. Koniunktura na kukurydzę

Zainteresowanie uprawą kukurydzy w Polsce wciąż rośnie. Podobnie jak zapotrzebowanie na nią. Według wyliczeń Polskiego Związku Producentów Kukurydzy, tegoroczny areał zasiewów wyniósł prawie 700 tysięcy hektarów. To wciąż za mało w stosunku do potrzeb – przekonują specjaliści. Tak dobra koniunktura ma się utrzymać przez najbliższe lata.

Jeszcze trzy lata temu za tonę suchego ziarna plantatorzy mogli otrzymać nie więcej niż 300 złotych. Od dwóch lat sytuacja powoli się jednak zmienia i to na korzyść rolników. Tegoroczne ceny zaskakują nawet samych plantatorów. Już teraz, za tonę suchego ziarna rolnicy mogą otrzymać prawie 900 złotych. Tak rewelacyjne ceny nie utrzymają się jednak długo. Mimo to, jak przewidują analitycy, w ciągu roku nie powinny one spaść poniżej 500 złotych za tonę. Poziom cen będzie na pewno wyższy niż w latach poprzednich, kukurydza będzie coraz bardziej opłacalna. Wszystko dzięki

rozwijającemu się rynkowi Biopaliw. Niebawem produkcja bioetanolu powinna w Polsce ruszyć na dobre. To zwiększy zapotrzebowanie na ziarno z obecnych 3 milionów ton, o co najmniej drugie tyle - szacują analitycy. Znaczący wpływ na zwiększający się areał upraw ma też rozwój produkcji mleka i hodowli bydła mięsnego. Według prognoz ponad połowa pól obsianych kukurydzą w Polsce zostanie przeznaczona na produkcję pasz. Rekordy biją też eksporterzy kwalifikowanego materiału siewnego. Jakość polskiego ziarna zaczyna być doceniana również na Zachodzie. A to oznacza, że na tamtejszych polach coraz częściej można spotkać nasze rodzime odmiany. Dobre nastroje plantatorów kukurydzy mogą popsuć tylko doniesienia o rozprzestrzeniającej się omacnicy. Owad ten swoim zasięgiem objął już 12 województw i tam dziesiątkuje plantacje. Jedyny skuteczny sposób to uprawa odmian odpornych na jego żerowanie. Takich, wśród tych konwencjonalnych wciąż jednak brak, a na stosowanie inżynierii genetycznej nadal nie pozwala obowiązujące w Polsce prawo.

9. Od grudnia wypłacane będą płatności do gruntów rolnych

Od 3 grudnia br. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa rozpocznie wypłacanie rolnikom płatności bezpośrednich za 2007 r. Wnioski o takie płatności złożyło blisko 1,5 mln rolników. Zgodnie z przepisami, płatności wypłaca się od grudnia do końca czerwca następnego roku.

ARiMR obsługuje rocznie zdecydowanie najwięcej rolników spośród agencji płatniczych w całej UE. Agencje płatnicze w krajach „starej piętnastki UE” przyjmują rocznie od rolników 3 mln wniosków o płatności do gruntów (tylko ARiMR przyjmuje takich wniosków 1,5 mln). W sumie w całej UE rolnicy składają niewiele ponad 5 mln takich wniosków. Z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa nie mogą równać się nawet agencje płatnicze z takich krajów, jak: Niemcy, Francja czy Włochy, gdzie rocznie rolnicy składają odpowiednio: 380 tys., blisko 400 tys. i 660 tys. wniosków. W Polsce płatnościami bezpośrednimi objętych jest ponad 14 mln hektarów. Powierzchnia gruntów rolnych, do której są wypłacane dopłaty u nas stanowi ok. 10% wszystkich gruntów rolnych UE.

Komisja Europejska opublikowała kurs wymiany euro do złotego dla płatności do gruntów rolnych za 2007 r; 1 euro = 3,7730 PLN. Powyższe zawiadomienie zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (2007/C 229/03). Jest to kurs wymiany podawany przez Europejski Bank Centralny. Na podstawie tego kursu płatności obszarowe określone w euro/ha zostaną przeliczone na złotówki. Jeszcze w październiku tak obliczone stawki płatności do gruntów rolnych zostaną opublikowane w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Według prognoz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wzrasta jednolita płatność obszarowa, która będzie wynosiła 301 zł/ha. Przyznawana po raz pierwszy w tym roku płatność zwierzęca to ok. 438 zł/ha, natomiast uzupełniająca płatność do upraw podstawowych (zboża, rośliny oleiste) wyniesie 294 zł/ha. Z kolei naliczana na unijnych zasadach płatność do upraw roślin energetycznych wyniesie max. 169 zł (stawka ta będzie obowiązywała, jeżeli nie zostanie przekroczona maksymalna powierzchnia upraw roślin energetycznych określona dla całej UE na poziomie 2 mln ha). Ponadto rolnicy uprawiający rzepak na cele energetyczne, mogą otrzymać (jeśli przedstawili wymagane dokumenty, potwierdzające że rzepak został przeznaczony na biostry) 176 zł/ha pomocy ze środków krajowych o charakterze de minimis. Do powierzchni uprawy chmielu płatność historyczna (przysługująca do powierzchni uprawy chmielu, do której została przyznana płatność w roku 2006) wyniesie 526 zł/ha, zaś płatność związana z produkcją (przysługująca do faktycznej powierzchni uprawy) – 452 zł/ha.

Przewiduje się, że za 2007 r. w ramach płatności do gruntów rolnych ARiMR wypłaci rolnikom 8,8 mld zł, w tym 4,8 mld zł ze środków wspólnotowych, 4 mld zł z budżetu krajowego. Płatności za 2007 r. będą wyższe o 0,5 mld zł w porównaniu do ubiegłego roku.

10. Zerowe stawki

Będą zerowe stawki na import zbóż z zagranicy – zapowiada Komisja Europejska. Mimo to nie należy się spodziewać spadków wciąż wysokich cen ziarna.

Po wielomiesięcznym wzroście ceny zbóż wreszcie wyhamowały. Jest już pewne, że nie przekroczą jeszcze nie dawno prognozowanej bariery 1000 złotych za tonę. Ceny zbóż w Polsce i w innych krajach Unii Europejskiej praktycznie się zrównały.

Komisja Europejska, która chce stabilizować ceny już niedługo podejmie decyzje o zawieszeniu pobierania ceł na wszystkie zboża sprowadzane z zagranicy na teren Wspólnoty. Ale mimo to zdaniem ekspertów nie należy się spodziewać spadku ich cen. Na świecie jest po prostu równie drogo. Producenci zbóż plany Brukseli komentują bardzo ostrożnie. Przypominają, że zawieszenie obowiązku odłogowania zbóż oznacza, że w przyszłym sezonie we Wspólnocie ziarna będzie więcej nawet o 17 milionów ton. A wtedy ochrona unijnego rynku może być potrzebna. W opinii ekspertów ceny zbóż powinny jeszcze nieco wzrosnąć. Prognozy mówią, że w grudniu pszenica konsumpcyjna będzie kosztować maksymalnie 870 złotych za tonę. W marcu przyszłego roku 890 złotych. Resort rolnictwa podtrzymuje swój apel do rolników, aby zaczęli pozbywać się ziarna.

11. Znane dopłaty za 2007 rok

Znane są już stawki dopłat bezpośrednich za 2007 rok. Dotacje będą wyższe niż w ubiegłym roku.

Ponad 3 złote i 70 groszy - taki kurs wymiany Euro ustanowiła Komisja Europejska dla dopłat bezpośrednich za 2007 rok. Można, zatem już wyliczyć konkretne stawki do hektara powierzchni gruntów. Tak zwana jednolita płatność obszarowa wyniesie 301 złotych do hektara. Przyznawana w tym roku po raz pierwszy płatność zwierzęca to około 438 złotych do hektara. Dotacje uzupełniające do upraw podstawowych takie jak zboża oraz rośliny oleiste będą wynosić 294 złote do hektara. Rolnicy mogą także liczyć na dodatkowe dopłaty. I tak 169 złotych to stawka do hektara upraw na cele energetyczne. Ponadto do uprawy rzepaku, który został przeznaczony na biostry będzie obowiązywała dopłata w wysokości 176 złotych. 526 złotych to stawka do hektara tak zwanych upraw historycznych chmielu a 452 złote to płatność związana z produkcją. W 2007 roku Agencja Restrukturyzacji wypłaci ponad 9 miliardów złotych. Pieniądze trafią do blisko półtora miliona producentów rolnych. Płatności bezpośrednie będą wypłacane od 3 grudnia do końca czerwca przyszłego roku.

DOPLATY za 2007 rok zł/ha:

jednolita płatność obszarowa 301
płatność zwierzęca 438
płatność uzupełniająca 294

DODATKOWE DOPLATY za 2007 rok zł/ha:

rośliny energetyczne 169
rzepak na biostry 176

DOPLATY DO CHMIELU zł/ha:

historyczne 526
związane z produkcją 452

12. Pomoc dla pszczelarzy

Wsparcie rynku produktów pszczelich to już druga edycja trzyletniego programu. W sumie do pszczelarzy w latach 2007-2010 trafi 55 milionów złotych. W tym sezonie jedna trzecia tej kwoty czyli ponad 17 milionów.

O pomoc mogą występować tylko zorganizowane grupy pszczelarzy. Wszystkie organizacje pszczelarskie na poziomie wojewódzkim, regionalnym, grupy producenckie, zrzeszenia, stowarzyszenia to główni beneficjenci uprawnieni do składania takich projektów.

Refundacji podlegać będą koszty poniesione na szkolenia, zakup leków do zwalczania warrozy, najem lawet, zakup urządzeń laboratoryjnych, wykonanie analiz jakości miodu, zakup pszczoł oraz wdrażanie programów badawczych. Ta finalna pomoc finansowa trafi do poszczególnych pasiek pszczelich, gospodarstw pasiecznych, ale organizacja tej pomocy musi odbywać się za pośrednictwem zrzeszonych pszczelarzy.

13. Dodatkowe dopłaty

Początkowo miały być tylko dla grup producenckich teraz okazało się, że będą mogli z nich skorzystać także indywidualni rolnicy. Komisja Europejska zgodziła się na dodatkowe dopłaty dla plantatorów truskawek, malin oraz pomidorów.

Zdaniem producentów owoców miękkich takie dotacje to bardzo dobry pomysł. Produkcja truskawek i malin jest bardzo pracochłonna i kosztowna a zyski niepewne. Problem w tym, że na dodatkowe dopłaty będą mogli liczyć tylko ci producenci, którzy sprzedają owoce do przetwórci. System ten będzie podobny do tego systemu, który został w tym roku wprowadzony po raz pierwszy czyli dopłat do upraw roślin energetycznych, czyli przetwórcy, czy podmioty będą rejestrowani i z tymi zarejestrowanymi podmiotami będą rolnicy musieli zawierać umowy. Czy będzie to wystarczająca zachęta aby podpisywać takie umowy? Rolnicy przyznają, że wszystko zależy od wysokości dopłat oraz cen proponowanych przez przetwórci. Do dopłat nie może być zgłoszona uprawa, której powierzchnia wynosi mniej niż 10 arów. Zgodnie z projektem maksymalna stawka dopłat do hektara uprawy malin, czy truskawek może wynieść 400 euro. Wszystko zależy od tego, jaka powierzchnia zostanie zgłoszona do dopłat. Jeżeli przekroczy ona 48 000 hektarów dotacje mogą być niższe. Na dodatkowe pieniądze mogą też liczyć producenci pomidorów. Dotychczas

były dopłaty dla producentów pomidorów przeznaczonych do przetwórstwa i tak będzie w tym wypadku, ale dotychczas ci producenci musieli być zrzeszeni w grupach producentów rolnych. W tej chwili takiego obowiązku już nie będzie. Do podziału na ten cel jest ponad 6 i pół miliona euro. Wnioski o dodatkowe płatności do truskawek, malin i pomidorów rolnicy będą mogli składać w przyszłym roku wraz z dokumentami o płatności obszarowe.

14. Kulinarne dziedzictwo

Podczas Międzynarodowych Targów Rolniczych w Poznaniu kilkunastu wytwórców nagrodzono „Perłami” w konkursie „Nasze kulinarne dziedzictwo”.

„Perły” to nie tylko nagroda, to cała kampania promocyjna i edukacyjna, która zachęcała mieszkańców wsi do wygrzebania z pamięci dawnych receptur na znakomite regionalne przysmaki przygotowywane niegdyś przez babcię, prababcię. Wyroby według przepisów babci stają się rarytasem. „Perły” je nobilitują.

W tym roku odbyła się już VIII edycja konkursu „Nasze kulinarne dziedzictwo”. Powiększyła się lista nagrodzonych rarytasów stanowiących atrakcję także dla turystów. Mogą więc być również źródłem dochodu.

15. Zmniejszone kwoty na dorsze

W przyszłym roku zaczną obowiązywać jeszcze mniejsze niż dotychczas kwoty połowowe na dorsze. Taką decyzję podjęła wczoraj Komisja Europejska, tłumacząc to drastycznym spadkiem zasobów tych ryb w Bałtyku.

Ze strony Polski ostrego sprzeciwu nie było. Zaskoczeniem była dla nas informacja, o wszczęciu przez Brukselę procedury przeciwko Polsce za złamania zakazu połowów dorszy. Rybacy boją się, że to początek egzekwowania kar za nielegalne połowy. Zgodnie z ustaleniami w Brukseli, limit połowów na Bałtyku Wschodnim zostanie zmniejszony o 5%. Dla polskich rybaków przypadnie więc 10 tysięcy ton. Ograniczono też dni połowowe i to aż o 20%. Znacznie większe cięcia w kwotach zastosowano w części zachodniej Bałtyku. Limit dopuszczalnej ilości wyłowionych ryb zmniejszono aż o 28% przy jednoczesnym zwiększeniu dni bez połowów. Według wytycznych Brukseli będzie tam można w ciągu 223 dni wyłowić maksymalnie ponad 2 tysiące ton dorszy. Na tym złych informacji niestety nie koniec. Ministerstwo Gospodarki Morskiej otrzymało miesiąc na wyjaśnienia w sprawie kontynuowania połowów wbrew unijnym zakazom. Oprócz kar finansowych Polsce a przede wszystkim polskim rybakom grozi dalsze obniżenie kwot połowowych na dorsze – w związku z wielokrotnym przekroczeniem limitów. Taka sytuacja już podzieliła środowiska rybackie, bo według nich, ukarani zostaną ci którzy zakaz łamali a było to zaledwie 40 jednostek, oraz przestrzegający unijnej decyzji. O karaniu rybaków nikt w resorcie gospodarki morskiej na razie nie mówi. Pewne jest natomiast, że w końcu administracja rządowa zdecydowała się na wydanie oficjalnego wstrzymania połowów dorszy. Specjalne pismo w tej sprawie ma zacząć obowiązywać od 1 listopada. Zakaz zgodnie z unijnym zaleceniem potrwa do końca roku.

16. Kryształowi laureaci

Kryształowe koniczyny rozdane. W ten sposób statuetką uhonorowano szczególnie zasłużonych w pracy społecznej na rzecz mieszkańców wsi.

Kryształowa statuetka po raz siódmy trafiła do rąk laureatów. Konkurs jest organizowany po to, aby zwrócić uwagę na wkład wolontariuszy w rozwój edukacji, kultury i sztuki na terenach wiejskich. Na uwagę zasługuje najmłodszy w tym gronie laureat i jego spory mimo młodego wieku dorobek. Jest to Mateusz Konieczny. W sumie zrealizował już 4 programy. Aktualnie realizuje 5-ty program – „Korzenie Krzaków”. Do tej pory statuetki najczęściej otrzymywali wójtowie, sołtysi, doradcy rolniczy i nauczyciele. Oprócz statuetek, wyróżnieni otrzymali też nagrody pieniężne i dyplomy.

17. 2 miliardy EURO na modernizację

Rolnicy nie wierzyli, że będą mogli starać się o fundusze jeszcze w tym roku, ale w końcu się udało. 9 listopada ruszy nabór wniosków na modernizację gospodarstw rolnych. Do rozdysponowania na ten cel w latach 2007-13 jest prawie 2 miliardy euro.

Jeden rolnik może liczyć na dofinansowanie w wysokości do 300 tysięcy złotych. W zależności od wieku, terenu, na którym położone jest gospodarstwo oraz rodzaju inwestycji będzie to zwrot w wysokości od 40 do 75% procent kosztów kwalifikowanych.

Środki na lata 2007-13 podzielono na tak zwane roczne koperty finansowe. Dlatego pula pieniędzy na ten rok może wyczerpać się dosyć szybko. O zakończeniu terminu naboru dokumentów rolnicy dowiedzą się na dzień przed zamknięciem programu.

V. INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA

1. Zakończono III nabór wniosków do Odnowy Wsi

W dniu 28 września 2007 roku zakończył się III nabór wniosków do działania 2.3 **Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego** w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „*Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006*”.

Do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego–Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa wpłynęły **82 wnioski o dofinansowanie** na łączną kwotę dofinansowania **8 180 091,20 zł**.

2. „Aktywna Wieś Warmii i Mazur”

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa rozlicza przyznane dotacje na dofinansowanie przedsięwzięć, które zostały wyłonione w ogłoszonym przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego konkursie.

Przedsięwzięcia mają na celu zaktywizowanie środowisk wiejskich do pielęgnowania tradycji oraz zachowania dziedzictwa kulturowego lokalnych środowisk, integrację społeczności wiejskiej, a także wyzwolenie dużego zaangażowania i aktywności do podejmowania nowych inicjatyw na rzecz rozwoju środowiska lokalnego.

3. Przygotowanie koncepcji rekultywacji jeziora Gołdap

W dniach 25-26 października 2007 roku p. Jarosław Sarnowski – Dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa, uczestniczył w wyjeździe studyjnym do Obwodu Kaliningradzkiego. Celem wizyty było przeprowadzenie rozmów z lokalną administracją na temat możliwości współpracy w zakresie ochrony jeziora Gołdap.

Właśnie w okolicy Gołdapi, granica polsko-rosyjska przecina taflę Jeziora Gołdap (jego rosyjska nazwa brzmi Krasnoje). Przez jezioro przepływa rzeka, zwana powyżej niego Jarką, poniżej zaś Gołdapą. Cały jej bieg od źródeł w pobliżu Kowali Oleckich do połączenia z rzeką Węgorapą znajduje się w granicach Polski. Jarka z Gołdapą stanowi interesujący, aczkolwiek niezbyt uczęszczany szlak kajakowy.

Biorąc pod uwagę przepiękny krajobraz, olbrzymie walory przyrodnicze oraz duże możliwości turystyczne, istnieje potrzeba zainteresowania się tym obszarem, a w szczególności ochroną jeziora Gołdap. Tematem tym muszą zająć się dwie strony: polska i rosyjska, dlatego też wyjazd ten był bardzo potrzebny.

Organizatorem wyjazdu była Fundacja Puszczy Rominckiej, która dzięki dofinansowaniu m. in. Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, przygotowuje projekt „**Przygotowanie koncepcji rekultywacji jeziora Gołdap**”.

Biuletyn opracowano na podstawie danych:

- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencji Nieruchomości Rolnych,
- Agencji Rynku Rolnego,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa,
- oraz informacji prasowych.